

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка
кафедра української мови

Ярослав ЯРЕМКО, Михайло ПАНОЧКО

**ОСНОВИ ТЕРМІНОЗНАВСТВА:
завдання для самостійної роботи студентів**

Дрогобич, 2024

УДК 81'1(072)

Г15

*Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол б від 27 червня 2024 р.)*

Котович В.В., доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Федурко М.Ю., доктор філологічних наук, професор кафедри фундаментальних дисциплін початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Ярослав Яремко, Михайло Паночко

Основи термінознавства: завдання для самостійної роботи студентів.
Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2024. 40 с.

Посібник відповідає навчальній програмі дисципліни „Основи термінознавства”.

У посібнику подано плани практичних занять з навчальної дисципліни „Основи термінознавства”, вправи для самоконтролю, контрольні питання, зразки контрольних завдань та перелік рекомендованої літератури до курсу, які необхідні для якісної організації практичного навчального процесу вивчення українського термінознавства, призначені допомогти студентам оволодіти належною теоретичною базою, сформувані основні вміння та навички, потрібні для виконання вправ і завдань.

Для викладачів середньої та вищої школи, учнів, студентів філологічних факультетів закладів вищої освіти.

© Я. Яремко, М. Паночко, 2024
© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
Перелік тем практичних занять з термінознавства.....	6
Тематика індивідуальних завдань.....	18
Питання для самоконтролю.....	20
Питання до підсумкової співбесіди.....	22
Взірці підсумкової самостійної роботи.....	26
Список рекомендованої літератури.....	34

ВСТУП

Термінознавство є галуззю лінгвістики, яка вивчає особливості термінології в різних наукових, технічних, юридичних та інших сферах. Воно досліджує структуру термінів, їх формування, семантику та вживання в мові. Термінознавство також вивчає способи утворення нових термінів, аналізує їхню еволюцію та вплив на мову. Головною метою термінознавства є забезпечення точності та однозначності комунікації в наукових та професійних галузях шляхом вивчення термінологічних систем та їхнього використання.

Мета даного посібника: через розширення дослідницької парадигми (від структуроцентричної до антропоцентричної) з'ясувати природу терміна (його характер, значення, ознаки, функції) і термінології, висвітлити історію формування української термінознавчої думки, окресливши при цьому сподвижницьку роль українських вчених, показати процес вироблення концептуальних засад української термінологічної лексикографії.

Завдання: сформувані у магістрів номінативно-поняттєву базу із термінознавства, розкрити непростий процес становлення української наукової мови, допомогти зрозуміти природу терміна в річищі структуроцентричної до антропоцентричної парадигм, пізнати особливості формування і становлення української термінологічної лексикографії.

У результаті вивчення «Основ термінознавства» студенти повинні знати що таке термін, термінологія, терміносистема; описувати особливості терміна та загальноживаного слова; класифікувати основні типи термінологічних словників; аналізувати провідні напрями термінознавства та його школи; досліджувати етапи українського термінознавства, його інституції та іпостасі; розуміти історію української термінографії, її проблематику на сучасному етапі та особливості українського термінотворення; вміти використовувати категорійний апарат для

характеристики термінологічного явища; ідентифікувати термін у запропонованому тексті; працювати з термінологічними словниками; виявляти джерела і способи творення термінів; з'ясувати синоніми і варіанти терміна, їх відповідність з термінологічною нормою.

Посібник пропонує плани практичних занять з курсу «Основи термінознавства». До кожного практичного заняття запропоновано теоретичні питання для обговорення та список літератури. Крім того, в посібнику зафіксовані питання для самоконтролю та завдання для самостійного виконання.

Тексти завдань посібника не лише будуть закріплювати знання та навички студентів, але й виконуватимуть пізнавальну, виховну, розвивальну та естетичну функції.

Кожне практичне заняття є заліковим. Для належної підготовки до заліку студентам потрібно опрацювати всі теми, подані в посібнику. У посібнику запропоновано варіанти завдань для підсумкової контрольної роботи, описано спосіб її оформлення. Виконання контрольної роботи зорієнтоване на розвиток дослідницьких умінь студентів на основі вивченого ними матеріалу.

Посібник містить також перелік питань до заліку з навчальної дисципліни "Основи термінознавства". До складання заліку студент може бути допущеним лише після успішного опрацювання тем практичних занять, виконання індивідуальних завдань та написання підсумкової контрольної роботи.

Перелік тем практичних занять з термінознавства.

Тема 1. Термінознавство як наука.

1. Предмет, основні завдання й напрями термінознавства.
2. Визначення поняття *терміносистема*. Відкритий характер системи термінів і системи понять.
3. Джерела формування терміносистем.
4. Проблема трактування *терміна*.
5. Розмежування понять *термін, професіоналізм, термінологія, номенклатура*.
6. Термін і загальноживане слово, їх взаємодія.
7. Структурні типи термінів.

Література до теми:

1. Булик-Верхола С., Наконечна Г., Теглівець Ю. Основи термінознавства : навч. посіб. 3-є вид., допов. Львів : Львівська політехніка, 2016. 192 с.
2. Д'яков А., Кияк Т., Куделько З. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
3. Панько Т. Від терміна до системи. Львів, 1979. 147 с
4. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство : підручник. Львів : Світ, 1994. 216 с.
5. Термінознавство : навчальний посібник для студентів. Вінниця : ВНТУ, 2006.
6. Термінологія : навчальний посібник / Донецький нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін ; Д. Фурт, Л. Дмитрук. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. 172 с.

Тренувальні вправи

Вправа 1. Поясніть значення багатозначних термінів і вкажіть галузі, в яких їх уживають: *агресія, аналіз, банк, блокада, доріжка, місія, консул, інститут, імунітет, мораторій, протокол, синтаксис, театр, центр, частота, ядро, сектор, формула, корпус, база, ребро, критерій, аргумент,*

потенціал, атмосфера, температура, атом, тиск, горизонт, заряд, звук, батарея.

Вправа 2. Користуючись словником, розкрийте значення термінів, які набувають багатозначності в різних галузях науки: *конструкція, реконструкція, автохтони, агент, адаптація, аерація, акт, активний, актуальний, корінь, елемент, валентність, нейтралітет.*

Вправа 3. У наведених парах слів визначте терміни. Поясніть, якими ознаками вони відрізняються від семантично подібних лексичних одиниць. Сформулюйте значення термінів (за потреби скористайтесь словниками).

Інвестиція – внесок, вундеркінд – розумака, інженер – технікар, колоквиум – перевірка, логотип – малюнок, оптиміст – веселун.

Вправа 4. Запишіть подані слова у дві колонки: 1) терміни, 2) професіоналізми. З'ясуйте, до яких галузевих терміносистем вони належать.

Депозит, тверда валюта, кок, дефолт, галюцинація, кубрик, відмивання грошей, фанера (музич.), реклама, гостре респіраторне захворювання, споживчий кошик, поточний рейтинг, УЗД, заморозити (рахунок), абордаж, мовна свідомість, архівування інформації, мертва петля, індексація заробітної плати.

Вправа 5. Випишіть з українських термінологічних словників по 5 однокомпонентних, двокомпонентних та трикомпонентних термінів.

Вправа 6. Доберіть по 5 прикладів термінів-аббревіатур, термінів-комполітів, термінів-словосполучень.

Тема 2. З історії української термінології.

1. Перший український термінологічний словник «Juridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Oesterreichs. Von der Commission für slavische juridisch-politische Terminologie. Deutsch-ruthenische Separat-Ausgabe» («Юридично-політична термінологія слов'янських мов – окреме німецько-руське (українське) видання, 1851»).
2. Роль Наукового товариства ім. Т. Шевченка у становленні і розвитку національної термінології.
3. Українське термінознавство 20-х рр. ХХ ст. і роль Інституту української наукової мови у розбудові української термінології

4. 1950–1960-ті рр. XX ст.: альтернативне мовознавство шістдесятників
5. Основні тенденції в українській термінологічній лексикографії кінця XX – початку XXI ст.
6. Проблема відновлення національної ідентичності мовної норми на різних мовних рівнях

Література до теми:

1. Кочан І. Українське термінознавство в іменах. Львів : Літопис, 2012. 29 с.
2. Левицький К. Німецько-український правничий словар. Відень, 1920. 494 с.
3. Мозер М. Причинки до історії української мови. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2008. XVI, 832 с.
4. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство : підручник. Львів : Світ, 1994. 216 с.
5. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови. Київ : КМ Академія, 2003. 160 с.
6. Яремко Я. Нариси з історії української військової термінології. Дрогобич : Посвіт, 2012. 403 с.
7. Яремко Я. Сучасна політична термінологія: на перетині когніції та комунікації. Дрогобич : Посвіт, 2015. 436 с.
8. Juridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Oesterreichs. Von der Commission für slavische juridisch-politische Terminologie. Deutsch-ruthenische Separat-Ausgabe. Wien, 1851. 296 s.

Тренувальні вправи

Вправа 1. До поданих правничих термінів, які фіксує «Juridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Oesterreichs» підберіть сучасні відповідники. Визначте їх походження.

Канцелиста, конципіста, нотарь правотарь, прокураторь, совѣтникъ.

Вправа 2. Доберіть до поданих суспільно-політичних термінів гетероосновні синоніми, використовуючи «Німецько-український правничий словар» Костя Левицького

Вербунок, виконуванє, вимушенє, діловодець, діловодство, оборонець, перемитникъ, спадщина, схователь, укривач, утеча.

Вправа 3. Доберіть до поданих суспільно-політичних термінів структурні синоніми (на основі «Німецько-українського правничого словаря» Костя Левицького)

Авскультант, адюнкт, бранка, віритель, декрет, едикт, інспекторат, конфіскація, манифестъ, офіціант, патент, секвестр.

Вправа 4. Доберіть синоніми до правничих термінів: *автократія, консолідація, суверенітет, унітарний, казус, адаптація, легалізація, анулювати, депортація, консенсус, нейтралітет, превентивний, вето, протекторат, легітимний.*

Слова для довідки: *узаконення, неподільний, пристосування, ш) (і, висилання, самодержавство, законний, випадок, утверджувальний зміцнення, незалежність, заборона, скасувати, невтручання, заступництво.*

Вправа 5. Доберіть синоніми до мовознавчих термінів: *лінгвістика, флексія, дериватологія, асиміляція, дисиміляція, семантика, полісемія, вокатив, суб'єкт, предикат, паронім, інвективна лексика, рема, тема, інфінітив, алфавіт, моносемант, полісемант, імператив.*

Слова для довідки: *неозначена форма дієслова, ім'я по батькові, значення, уподібнення, словотвір, закінчення, розподібнення, кличний відмінок, дане, нове, азбука, підмет, додаток, лайлива лексика, мовознавство, багатозначність, однозначне слово, багатозначне слово, наказовий спосіб.*

Вправа 6. Доберіть відповідники до мовознавчих термінів - архаїзмів: *наросток, приросток, складня, пень слова, шелестівки, голосівки.*

Слова для довідки: *голосні звуки, синтаксис, префікс, приголосні звуки, суфікс, корінь слова.*

Тема 3. Іван Франко – фундатор українського термінознавства.

1. Природа терміна (ознаки, значення, характер, функції) у лінгвофілософській концепції вченого-термінознавця і термінотворця.
2. Іван Франко і його «школа політичного думання». Проблема модернізації українського мовно-культурного простору кінця ХІХ – початку ХХ ст.
3. Джерела й шляхи формування Франкового політичного словника: лексикографічний аспект.
  - а) термінна деривація;

- б) іншомовні терміни-запозичення;
- в) метафорична концептуалізація українського політичного буття.

Література до теми:

1. Кочан І. Українське термінознавство в іменах. Львів : Літопис, 2012. 292 с.
2. Лужецька Н. Політична мова у лінгвополітологічній характеристиці Івана Франка. Записки з українського мовознавства. Одеса, 2017. Вип. 24. Т.ІІ. С. 293–298.
3. Лужецька Н. Політична термінологіка Івана Франка як репрезентація новітнього політичного знання. *Культура слова*. Київ, 2016. Вип. 85. С. 168–175.
4. Франко І. Говоримо на вовка – скажімо і за вовка. *Зібрання творів у п'ятдесяти томах*. Київ : Наукова думка, 1980. Т. 28. С. 167–175.
5. Франко І. Із секретів поетичної творчості. *Зібрання творів у п'ятдесяти томах*. Київ : Наукова думка, 1981. Т. 31. С. 45–119.
6. Франко І. Літературна мова і діалекти. *Зібрання творів у п'ятдесяти томах*. Київ : Наукова думка, 1982. Т. 37. С. 205–210.
7. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови. Київ : КМ Академія, 2003. 160 с.
8. Яремко Я., Лужецька Н. Іван Франко і поступ новітньої лінгвістики. Львів : Априорі, 2021. 431 с.

Тренувальні вправи

Вправа 1. Проаналізуйте статтю Івана Франка «Із секретів поетичної творчості» та визначте основне джерело термінного збагачення Франкового лексикону. Наведіть аргументовані приклади.

Вправа 2. Опрацюйте лексико-семантичні інновації у політичному лексиконі Івана Франка (на матеріалі праці Івана Франка «Поза межами можливого» у зіставленні зі Словником української мови за ред. Б.Грінченка)

Вправа 3. Випишіть із статті Івана Франка «Говоримо на вовка – скажімо і за вовка» основні політико-економічні, політико-філософські та політико-юридичні терміни, успадковані сучасною українською терміносистемою.

Вправа 4. Від наведених коренів утворіть якомога більше однокореневих термінів. Систематизуйте їх у вигляді словотвірного гнізда.

Термін-, прав-, лекс-, слов-, граф-

Вправа 5. Доберіть антоніми до мовознавчих термінів: *асиміляція, полісемант, активна лексика, архаїзм, велика літера, власна назва, dokonаний вид, істота, однорідні члени речення, похідна основа, непоширене речення, пряма мова, перехідність, просте речення, спрощення основи, вільне значення слова, релевантні ознаки фонем.*

Тема 4. Українська лінгвістична термінологія

1. Особливості становлення української лінгвістичної термінології в діячронії.
2. Укладання граматик української мови.
3. Розвиток української мовознавчої термінології на Наддніпрянській Україні у ХХ ст.
4. Внесок Євгена Тимченка у розбудову граматичної терміносистеми української мови.
5. Лексикографічна практика Святослава Караванського і його праця «Секрети української мови».

Література до теми:

1. Дяков А., Кияк Т., Куделько З. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
2. Єрмоленко С., Бибики С., Тодор О. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. 224 с.
3. Карпова В. Термін і художнє слово. Київ : Наук, думка, 1967. 130 с.
4. Панько Т. Від терміна до системи. Львів, 1980.
5. Склад і структура термінологічної лексики української мови. Київ : Наук, думка, 1984. 195 с.
6. Яремко Я. Сучасна політична термінологія: на перетині когніції та комунікації. Дрогобич : Посвіт, 2015. 436 с.

Тренувальні вправи

Вправа 1. Вкажіть на підставі якої мотиваційної ознаки відбулася термінологізація наведених слів.

Коліно (верстата), пудинг (складчаста геологічна структура), комір (агрегата), черпак (у машинобудуванні), перехід (в іменник), перехід (підземний), вікно (в операційній системі), мишка (комп'ютерна), око совине (камінь), безрудна жила, крило (схилу), крило (літака), рукав (пожежний), комірка (в таблиці), корінь (математичний), корінь (слова).

Вправа 2. Випишіть із публікацій у засобах масової інформації 10 прикладів детермінологізації термінів.

Вправа 3. Поясніть значення омонімів, уживаних у загальнолітературній мові та різних галузевих терміносистемах: *фон, хвиля, фокус, бар, зона, нота, блок, розряд, пара, модуль, вектор, множина, апарат, означення, період, бігун, директор, частка, плата.*

Вправа 4. Доберіть синоніми до психологічних термінів: *автокритика, адепт, альтруїзм, андрофобія, аномалія, екстраординарний, мінімізація, нонсенс, одіозний, симптом, стимул, толерантний, унікальний, уніфікація.*

Слова для довідки: *зменшення, людиноненависництво, наслідувач (прихильник), небажаний, ненормальність, нісенітниця, ознака, особливий, самовідданість, самокритика, спонука, терпимий, уподібнення, надзвичайний.*

Вправа 5. Доберіть синоніми до українських термінів: *дохід, витрати, запас, збитки, збут, мито, обіг, перелік, скасування, стягнення, управління, вмонтований, гучномовець, довгостроковий, докладний, жорсткий.*

Вправа 6. Доберіть антоніми до іншомовних загальнонаукових термінів: *активний, мінімальний, регулярний, горизонтальний, суб'єктивний, аналіз, дедуктивний, макросистема, динаміка, прогрес, логічний, експліцитний, імпортер, ординарний, конструктивний, симпатія, теза, ритмічний, симетричний, організувати, мобілізація, монтаж, націоналізація, централізація, соціальний, гармонічний, типовий, варіант, конформізм, гармонія, пропорція, баланс анонсувати, інфляція.*

Вправа 7. Доберіть антоніми до правничих термінів: *демократичний, правомірний, помилування, еміграція, захист, легальний, добровільний, інтеграція, законний, корупційний, платоспроможність, придатний, недолік, позивач.*

Вправа 8. З'ясуйте, яким способом утворено наведені терміни.

Фасонне точіння, підшипник, точка опори, займенник, рисяче око (камінь), виорювання, поліфункціональність, твір-роздум, геоморфологія, зубець (верстата), демонтаж, вставне слово, звертання, нарис, викладач, ЗНО, перепис, розмив.

Тема 5. Іншомовні запозичення як засіб номінації наукових понять.

1. Проблема адаптації іншомовних запозичень (англізмів) в українській терміносистемі (їхній статус, специфіка значень, функції).
2. Погляди вчених на природу іншомовних запозичень.
3. Англізми в українському мовно-інформаційному просторі:
  - а) зовнішні (екстралінгвальні) та внутрішні (інтралінгвальні) чинники проникнення термінів-запозичень у лексичну систему української мови;
  - б) проблеми адаптації англізмів: графічне освоєння, фонетичне освоєння, граматичне освоєння, семантичне освоєння запозичених слів.
4. Осмислення термінів *англізм, англізація, англоварваризація* в сучасній мовно-політичній реальності.
5. Латинізми, грецизми та германізми в українській термінології. Взаємодія національних та інтернаціональних граматичних термінів.

Література до теми:

1. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Дрогобич : Відродження, 1994. С. 184–195.
2. Караванський С. Секрети української мови. Київ : Кобза, 1994. 151 с.
3. Національні та інтернаціональні компоненти в сучасних терміносистемах. Київ : Наук, думка, 1993. 230 с.
4. Пономарів О. Культура мови на щодень. Невмотивовані лексичні та семантичні запозичення. *Урок української*. 2006. №1–2 (83–84). С. 22–23.
5. Селігей П. Що нам робити із запозиченнями? *Українська мова*. 2007. № 3. С. 3–16; № 4. С. 16–32.

6. Фаріон І., Помилуйко-Недашівська Г., Бордовська А. Англізми і протианглізми: 100 історій слів у соціокультурному контексті : монографія (зі словником). Львів : Свічадо, 2023. 716 с.
7. Франко І. Двоязычність і дволичність. *Мозаїка: із творів, що не ввійшли до Зібрання творів у 50 т.* С. 263–277.

Тренувальні вправи

Вправа 1. Із поданих лексем виберіть український синонім до терміна *ртуть*: *рінь*, *кулькова вольниця*, *обіжне світло*, *живе срібло*, *панцер*.

Вправа 2. До поданих старогрецьких коренів доберіть спільнокореневі терміни, які вживаються в сучасній українській мові, і поясніть їхні значення.

Антроп – людина; *біблі* – книга; *біо* – життя; *гідро* – вода; *граф* – писати; *дека* – десять; *карді* – серце; *орто* – правильний, *термо* – тепло.

Вправа 3. До поданих латинських коренів доберіть спільнокореневі терміни, які вживаються в сучасній українській мові, і поясніть їхні значення.

Аві – птах; *ауді* – слух; *гранд* – великий.

Вправа 4. За фонетичними та морфологічними ознаками наведених термінів визначте, з яких мов їх запозичено.

Синтаксис, *дисертація*, *директор*, *штраф*, *інфляція*, *штаб*, *пейджер*, *конференція*, *картридж*, *штамп*, *аксіома*, *фортисимо*, *беладона*, *косинус*, *холдинг*, *монархізм*, *інфінітив*, *маркетинг*, *концепція*, *консиліум*, *авіатор*, *факультет*, *логіка*, *менеджмент*, *шриффт*, *аташе*, *офіцер*, *соло*, *інтермецо*, *голкіпер*, *сопрано*, *бюро*, *інструкція*, *ксенофобія*.

Вправа 5. Випишіть із текстів у засобах масової інформації приклади невмотивованого використання запозичених термінів або зловживання ними. Запропонуйте власні варіанти оформлення таких прикладів.

Вправа 6. Доберіть до поданих термінів-англізмів українські відповідники

Байопик, *блекаут*, *буккросинг*, *булінг*, *квест*, *кешбек*, *лайфхак*, *локдаун*, *меседж*, *моніторинг*, *скаут*, *стартап*, *стейкхолдер*, *стикер*, *тролінг*, *флешмоб*, *фрилансер*, *хаб*, *хайп*, *хадлайнер*, *чеклист*.

Тема 6. Термінографія.

1. Проблема систематизації, упорядкування й унормування одиниць українських терміносистем.
2. Поняття *макроструктура, мікроструктура словника*
3. Реєстр словника та засади його укладання (джерельна база, добір реєстрових одиниць, обсяг словника, критерій адресата).
4. Аналіз базової моделі словникової статті у тлумачному, перекладному та термінологічному словнику.
5. Явище лексичної дублетності (синонімії) в процесах термінотворення.
6. Комплексна характеристика терміна.

Література до теми:

1. Демська О. Вступ до лексикографії : навчальний посібник. Київ., 2010. 266 с.
2. Дубічинський В. Українська лексикографія: історія, сучасність та комп'ютерні технології : навч. посіб. Харків : НТУ "ХП", 2004. 203 с.
3. Кочан І., Костів О. Українська наукова і технічна термінологія: Стан, проблеми, перспективи комп'ютеризації. *Вісник НТШ*. Львів, 1992. № 1 (3). С. 14–15.
4. Кочерга О., Непийвода Н. Тенденції української термінологічної лексикографії. *Урок української*. 2000. № 3. С. 25–29.
5. Паламарчук Л. Питання теорії і практики сучасної української лексикографії. *Мовознавство*. 1977. № 4. С. 3–12.
6. Пилипчук Д. Словники української мови: 1596–2018. Бібліографічний покажчик. Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2020. 1072 с.
7. Полюга Л., Симоненко Л. До принципів укладання термінологічних словників. *Теорія та прагматика термінологічної лексики* : тези конф. Хмельницький, 1991. С. 90–91.
8. Симоненко Л. Термінологічний словник. *Українська мова. Енциклопедія*. Видання друге, виправлене і доповнене. Київ, 2004. С. 682–683.

Тренувальні вправи

Вправа 1. Змодельуйте статті ідеографічного словника, які б описували нижченаведені терміни.

Акцент, заперечення, редукція, парцеляція, морфема.

Вправа 2. Доберіть до поданих термінів відповідники, вживані в українській термінології 20-30-х років ХХ ст.: *янтар, олово, свинець, шлак, сланець, жирний, угарний газ, зварювання, газова горілка, бродити, наркоз, бронза, каніфоль, латунь, кальцій, сплавити, паяння, рефлектор, контакт, амортизатор, буфер.*

Терміни для довідок: *згрівання, буришин, жужелиця, киснути, ферментувати, цина, оливо, масний, пальник, знечулення, лупак, чадний, спиж, мосяндж, живиця, вапень, стопити, лютування, гамівник, дотик, відбивач, відпружник.*

Вправа 3. Випишіть із монографії Я. Яремка «Нариси з історії української військової термінології» історизми та військові терміни, успадковані сучасною українською терміносистемою (С. 183-185).

Вправа 4. Ознайомтеся зі структурою термінологічних словників (Ганич Д., Олійник І. *Словник лінгвістичних термінів; «Juridisch-politische Terminologie für die slavischen Sprachen Oesterreichs. Von der Commissiion für slavische juridisch-politische Terminologie. Deutsch-ruthenische Separat-Ausgabe»;* *Словник інтернаціональних терміноелементів грецького та латинського походження в сучасній термінології.* Уклад.: І. Гнатишина, Т. Кияк). Визначте їхній тип, для кого вони призначені і за яким принципом укладені. Назвіть переваги й недоліки наведених словників

Вправа 5. Схарактеризуйте наведені лінгвістичні терміни за наведеною схемою лінгвістичного аналізу терміна.

Дієслово, інфінітив, самостійна частина мови, науковий стиль, флексія, складносурядне речення з єднальними відношеннями, синтаксис, ділове мовлення, асонанс, дифтонг, зіяння, абревіація, усічення твірної основи, конфікс, дієприслівник, частка, чергування, вигук, граматична категорія, відмінювання.

СХЕМА ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ ТЕРМІНА

1. Сформулюйте значення терміна.
2. Схарактеризуйте термін за сферою вживання. Визначте, до якої термінології він належить.
3. Укажіть тип терміна за походженням. Якщо термін іншомовний, за допомогою Словника іншомовних слів з'ясуйте, з якої мови його запозичено.
4. Установіть тип терміна за морфологічною будовою, зазначте спосіб творення терміна, якщо він похідний.
5. Підберіть до терміна синоніми, антоніми, гіперонім та гіпоніми, якщо це можливо.

Тематика індивідуальних завдань

1. Суспільно-політична термінолексика у мовній картині світу Івана Франка (на матеріалі листів І. Франка до М. Драгоманова).
2. Німецькі лексичні запозичення в епістолярному дискурсі Івана Франка (на матеріалі листів Івана Франка до Уляни Кравченко).
3. Суспільно-політична термінолексика в художній картині світу Є. Маланюка.
4. Політичний лексикон Івана Франка у сучасному мовному контексті (на матеріалі листів І. Франка до М. Грушевського).
5. Німецькі лексичні запозичення в українській військовій термінології (на матеріалі «Російсько-українського словника для військовиків» А. Бурячка, М. Демського, Б. Якимовича. Київ – Львів, 1995).
6. Проблеми синонімії в сучасній українській термінології (на матеріалі «Російсько-українського словника для військовиків» А. Бурячка, М. Демського, Б. Якимовича. Київ – Львів, 1995).
7. Політоніми-неологізми у мові сучасної періодики (на матеріалі журналу «Сучасність»).
8. Суспільно-політична термінолексика наприкінці XIX ст.: генетичний аспект (на матеріалі «Малорусько-німецького словаря» Є. Желехівського і С. Недільського).
9. Суспільно-політична термінолексика на початку XX ст.: генетичний аспект (на матеріалі «Словаря української мови» за ред. Б. Грінченка).
10. Політичні терміни-неологізми в сучасних засобах масової інформації (на матеріалі газет «День», «Високий замок»).
11. Політичні терміни-неологізми в сучасних засобах масової інформації (на матеріалі журналу «Сучасність»).
12. Проблема запозичень (англізмів) в сучасних засобах масової інформації.

13. Проблема упорядкування української військової термінології (на матеріалі підручника для 10–11 кл. «Захист Вітчизни» Київ, 2006).
14. Лексико-семантичні інновації у політичному лексиконі Івана Франка (на матеріалі праці Івана Франка «Поза межами можливого» у зіставленні зі Словником української мови за ред. Б. Грінченка) .
15. Евфемізми та перифрази у сучасному політичному дискурсі.
16. Вплив західноукраїнської мовної практики на процес вироблення нових термінологічних систем (на матеріалі словника Н. Хобзей, О. Сімович, Т. Ястремської, Г. Дидик-Меуш «Лексикон львівський: поважно і на жарт»).
17. Світло і тіні новітньої української термінології (термінографічний аспект).
18. Український військовий слововжиток у контексті західноукраїнської мовної практики початку ХХ ст.
19. Українська військова термінологія козацької доби.
20. Терміносистема сучасної політології та проблема її упорядкування.

Питання для самоконтролю

1. Які існують тенденції щодо сучасного тлумачення природи терміна? Наведіть відомі Вам визначення терміна. У чому їх суперечність?
2. Назвіть ознаки терміна, співвідносні з логічним підходом у його трактуванні.
3. Як розмежовуються лексикографічне (системне), психолінгвістичне (психологічно реальне) і прагматичне значення терміна? Наведіть приклади.
4. Чому однією зі стрижневих функцій терміна є комунікативна?
5. Яка роль когнітивної функції терміна?
6. Чи тотожні поняття «термінологія» і «номенклатура»; «термін» і «професіоналізм»?
7. Доведіть, що слова «термінологія» - полісемійне.
8. Назвіть структурні типи, характерні для термінів. Наведіть приклади.
9. Що пояснюють семасіологічний та ономасіологічний аспекти терміна?
10. Що таке метафоризація як різновид вторинної номінації? Наведіть приклади.
11. У чому полягає сутність термінологічної спеціалізації? Наведіть приклади слів з одним денотативним, але різними сигніфікативними значеннями.
12. Що таке метонімізація як різновид вторинної номінації? Наведіть приклади.
13. Як Ви трактуєте явище пуризму? Наведіть приклади гермінізмів, запозичених з німецької мови.
14. Які терміни вважаються інтернаціоналізмами? Наведіть приклади термінів-латинізмів, грецизмів, англізмів?
15. У чому складність трактування поняття «дискурс»? Як він впливає на семантичну самореалізацію терміна?
16. Що таке комунікативно-прагматичне поле?
17. Чим зумовлена семантична варіантність терміна?

18. Яке тлумачення терміна спостерігаємо у лінгвофілософській концепції Івана Франка?
19. Що дає підстави вважати Івана Франка фундатором науково-публіцистичного стилю української літературної мови?
20. Які наукові засади термінотворення утверджувало Наукове товариство ім. Тараса Шевченка?
21. Чому Наукове товариство ім. Тараса Шевченка називають українською академією наук?
22. Які особливості етнографічного напрямку в українському термінознавстві 20-х років ХХ ст.? Назвіть представників київської школи.
23. Які форми свідчать про так званий термінологічний бум, характерний для сучасного етапу термінотворення?
24. Як Ви розумієте проблему відновлення автентичної основи української термінології?
25. Який структурний тип на сучасному етапі термінотворення є найпродуктивнішим? Чому? Наведіть приклади.
26. Які особливості синтетичного напрямку в українському термінознавстві 20-х років ХХ ст.? Назвіть представників харківської школи.
27. Розкрийте сутність основних тенденцій, характерних для новітньої української термінології.
28. Як Ви розумієте проблему мовної стійкості?
29. Якими чинниками зумовлена неологізація термінолексики?
30. Наведіть приклади українських термінів-неологізмів, утворених морфологічним способом.

Питання до підсумкової співбесіди

1. Термінознавство як лінгвістична дисципліна. Взаємодія понять «термін» і «термінологія».
2. Поняття *терміносистеми*, *номенклатури*. Відкритий характер системи термінів і системи понять.
3. Ознаки і функції терміна в контексті мовоцентричної (логікоцентричної парадигми).
4. Джерела і способи термінологічної номінації в українській літературній мові.
5. Термін і загальноживане слово, їх взаємодія. Поняття *термінізації* загальноживаних слів і *детермінізації*.
6. Погляди вчених на природу іншомовних термінів. Проблема доцільності/недоцільності іншомовних лексичних запозичень. Явище *пуризму*.
7. Грецизми та латинізми в сучасній українській термінології. Поняття *інтернаціоналізмів*.
8. Германізми та англізми в українській термінологічній лексиці. Проблема їх адаптації.
9. Термін у когнітивно-дискурсивному вимірі. Поняття *дискурсу*.
10. Бінарний характер концептуалізації позамовної дійсності. Структура лексичного значення слова.
11. Слово і поняття. Ознаки слова.
12. Взаємодія понять: «системне» (лексикографічне) значення, «психолінгвістичне» (психологічно реальне) значення, «прагматичне» значення.
13. Ознаки як функції терміна в комунікативно-прагматичному полі. Поняття комунікативно-прагматичного поля.

14. Вплив термінологічної практики Івана Франка на розбудову української терміносистеми.
15. Природа терміна у лінгвофілософській концепції Івана Франка.
16. Культурно-історична роль НТШ у становленні і розвитку української наукової мови.
17. Порівняльний аналіз термінологічного лексикону І. Франка та словника за ред. Б. Грінченка.
18. Історія виникнення НТШ. Мета, завдання і структура товариства.
19. Вплив західноукраїнської мовної практики на становлення і розвиток української термінологічної системи (на матеріалі праць С. Караванського «Секрети української мови» і Ю. Шевельова «Внесок Галичини у формування української літературної мови»).
20. Трактатування терміна *словник*. Типи словників.
21. Предмет і завдання лексикографії. Зв'язок лексикографії з іншими мовознавчими дисциплінами: лексикологією, етимологією, фразеологією.
22. Зв'язок лексикографії і термінології. Історичне, науково-пізнавальне значення німецько-українського словника юридично-політичної термінології (1851р.) у становленні української суспільно-політичної термінології.
23. Б. Грінченко та І. Франко. Дискусія, «зумовлена невикрутною пекучою потребою». Її причини, зміст та історичні уроки (на матеріалі статті І. Франка «Говоримо на вовка – скажімо і за вовка» Т. 28).
24. Історія створення Інституту української наукової мови, його мета і структура.
25. Основні школи і напрямки у процесі термінотворення 20-30-х років ХХ ст. Методологічні засади київської та харківської шкіл.
26. Термінографічний вибух 20–30-х рр. ХХ ст. Характеристика двох-трьох лексикографічних джерел.

27. Покоління 20-х рр. в історії українського термінознавства. Мовознавчі погляди Олени Курило й актуальність праці «Уваги до сучасної української літературної мови».

28. Екстра- та інтралінгвальні чинники мовної політики радянського періоду. Калькування російської лексики як основний принцип формування українських терміносистем.

29. Лексикографічна практика С. Караванського і його праця «Секрети української мови».

30. Основні тенденції розвитку української термінології кінця XX–XXI ст.

31. Проблема відновлення національної ідентичності мовної норми на різних мовних рівнях.

32. Формування і становлення сучасної української лінгвістичної термінології у XIX ст.

33. Розвиток української мовознавчої термінології на Наддніпрянській Україні у XX ст.

34. Внесок Є. Тимченка у розбудову граматичної терміносистеми української мови.

35. Проблема формування і становлення української суспільно-політичної термінології.

36. Проблема формування і становлення української військової термінології.

37. Роль І. Верхратського у формуванні основ української наукової термінології.

38. Мова (наукова мова) у лінгвофілософській концепції І. Франка.

39. Природа терміна в осмисленні І. Франка.

40. Лінгвістичне новаторство термінологічної практики І. Франка.

41. Проблеми перекладу та адаптації запозичених термінів (графічне, фонетичне, граматичне та семантичне освоєння запозичених термінів).

42. Поняття «внутрішньої форми слова» і творення національно-мовної картини світу.

43. Поняття «мотивованості термінів». Типи мотивованості термінів.

44. Основні тенденції розвитку української термінології в контексті посттоталітарної термінологічної ситуації.

Взірці підсумкової самостійної роботи

ВАРІАНТ № 1

1. Зв'язок лексикографії і термінології. Історичне, науково-пізнавальне значення німецько-українського словника юридично-політичної термінології (1851р.) у становленні української суспільно-політичної термінології.

2. Основні школи і напрямки у процесі термінотворення 20–30-х років ХХ ст. Методологічні засади київської та харківської шкіл.

3. У котрому рядку всі терміни *латинізми*?

А. апарат, астероїд, делегат, метафора, лінгвістика.

Б. інфінітив, агітація, префікс, циркуляр, аббревіація

В. парадигма, трансляція, революція, морфема, фініш.

Доберіть синоніми до мовознавчих термінів: *лінгвістика, словотвір, асиміляція, наказовий спосіб, багатозначність, інфінітив, закінчення*

ВАРІАНТ № 2

1. Б. Грінченко та І. Франко. Дискусія, «зумовлена невикрутною пекучою потребою». Її причини, зміст та історичні уроки (на матеріалі статті І.Франка «Говоримо на вовка – скажімо і за вовка» Т. 28).

2. Термінографічний вибух 20–30-х рр. ХХ ст. Характеристика двох-трьох лексикографічних джерел.

3. Термін – це...

А. Напівофіційне слово певної галузі науки, техніки, мистецтва.

Б. Сукупність слів певної галузі науки, техніки, мистецтва.

В. Слово (чи словосполучення), що позначає наукове поняття.

Визначте спосіб творення лінгвістичних термінів: *відміна, сонорні звуки, приголосні, наголос, двокрапка, словотвір*

ВАРІАНТ № 3

1. Джерела і способи термінологічної номінації в українській літературній мові.

2. Проблема відновлення національної ідентичності мовної норми на різних мовних рівнях

3. Хто є автором першого українського технічного словника?

А. Іван Шелудько.

Б. Володимир Левицький.

В. Олена Курило.

Визначте грецизми і латинізми: *метафора, афікс, інфінітив, парадигма, лінгвіст, топонім, флексія*

ВАРІАНТ № 4

1. Ознаки і функції терміна в контексті мовоцентричної (логікоцентричної парадигми).

2. Історія створення Інституту української наукової мови, його мета і структура.

3. Хто впровадив в українську лінгвістичну термінологію терміни *відмінок, оклик, спосіб, прикладка* ?:

А. Кримський А.

Б. Смаль-Стоцький С. та Гартнер Ф.

В. Огієнко І.

Доберіть антоніми до мовознавчих термінів: *асиміляція, власна назва, архаїзми, синхронний рівень, полісемія, синтез, спрощення основ*

ВАРІАНТ № 5

1. Погляди вчених на природу іншомовних термінів. Проблема доцільності/недоцільності іншомовних лексичних запозичень. Явище *пуризму*.

2. Покоління 20-х рр. в історії українського термінознавства. Мовознавчі погляди Олени Курило й актуальність праці «Уваги до сучасної української літературної мови».

3. Які роки А. Вовк назвав «золотим десятиріччям» української термінології?

- А. 1931–1941.
- Б. 1911–1921.
- В. 1921–1931.

Доберіть українські синоніми до термінів-англізмів: *бізнесмен, рекет, бартер, шопінг, менеджмент, армреслінг*

ВАРІАНТ № 6

1. Термін і загальноживане слово, їх взаємодія. Поняття *термінізації* загальноживаних слів і *детермінізації*.

2. Формування і становлення сучасної української лінгвістичної термінології у ХІХ ст.

3. Хто впровадив в українську лінгвістичну термінологію терміни *уподібненє, прикметник, дієприслівник, питаєник* ?:

- А. Смаль-Стоцький С. та Гартнер Ф.
- Б. Тимченко Є.
- В. Огієнко І.

Визначте грецизми і латинізми: *узус, префікс, дериват, афоризм, морфема, аббревіація, теорема*.

ВАРІАНТ № 7

1. Германізми та англізми в українській термінологічній лексиці. Проблема їх адаптації.

2. Розвиток української мовознавчої термінології на Наддніпрянській Україні у ХХ ст.

3. У котрому рядку всі терміни *германізми* ?

- А. інфінітив, штаб, утопія, каюта, десант.
- Б. клапан, сигнал, гауптвахта, майстер, верстат.
- В. галактика, фініш, солдат, шхуна, бухгалтер.

Доберіть українські синоніми до мовознавчих термінів: *лінгвістика, семантика, полісемія, вокатив, суб'єкт, предикат, паронім*

ВАРІАНТ № 8

1. Грецизми та латинізми в сучасній українській термінології. Поняття *інтернаціоналізмів*.

2. Внесок Є. Тимченка у розбудову граматичної терміносистеми української мови.

3. У котрому рядку всі терміни *грецизми* ?

- А. клімат, дериват, азот, економія, лінгвіст.
- Б. автономія, теорема, метафора, мікроб, топоніміка
- В. політика, афікс, катет, апарат, афоризм.

Доберіть українські синоніми до запозичених термінів: *презентація, дивіденд, ізоляція, рентабельність, консолідація, бартер, дефіцит*

ВАРІАНТ № 9

1. Бінарний характер концептуалізації позамовної дійсності. Структура лексичного значення слова.

2. Лексикографічна практика С. Караванського і його праця «Секрети української мови».

3. Хто вперше увів в українське мовознавство терміни *реченє, звязка, знак виклику*:

- А. Огоновський О.
- Б. Партицький О.
- В. Павловський О.

Доберіть українські синоніми до мовознавчих термінів: *дисиміляція, полісемант, імператив, предикат, дериватологія, інфінітив, вокатив*.

ВАРІАНТ № 10

1. Термін у когнітивно-дискурсному вимірі. Поняття *дискурсу*.

2. Екстра- та інтралінгвальні чинники мовної політики радянського періоду. Калькування російської лексики як основний принцип формування українських терміносистем.

3. У працях якого українського мовознавця вперше зафіксовані терміни *редуплікація, суперлятив, компаратив* ?:

А. Смаль-Стоцький С.

Б. Партицький О.

В. Огоновський О.

Доберіть українські синоніми до мовознавчих термінів: *флексія, лабіальний, асиміляція, орфографія, концепт, інфінітив, алфавіт*

ВАРІАНТ №11

1. Взаємодія понять: «системне» (лексикографічне) значення, «психолінгвістичне» (психологічно реальне) значення, «прагматичне» значення.

2. Вплив термінологічної практики Івана Франка на розбудову української терміносистеми.

3. Коли було започатковано українську лінгвістичну термінологію?

А. До середини VIII ст.

Б. До кінця XVI ст.

В. До середини XIX ст.

Доберіть іншомовні синоніми до мовознавчих термінів: *розподібнення, кличний відмінок, мовознавство, однозначне слово, наказовий спосіб, закінчення, азбука*

ВАРІАНТ № 12

1. Слово і поняття. Ознаки слова.

2. Історія виникнення НТШ. Мета, завдання і структура товариства.

3. Хто вперше увів в українське мовознавство терміни *іменник, прислівник, займенник*:

- А. Партицький О.
- Б. Огоновський О
- В. Тимченко Є

Доберіть іншомовні синоніми до мовознавчих термінів: *неозначена форма дієслова, значення, уподібнення, словотвір, закінчення, багатозначне слово, підмет*.

ВАРІАНТ № 13

1. Природа терміна у лінгвофілософській концепції Івана Франка.
2. Проблема формування і становлення української військової термінології.

3. Професіоналізм – це...

- А. Слово (чи словосполучення), що позначає наукове поняття.
- Б. Напівофіційне слово певної галузі науки, техніки, мистецтва.
- В. Умовний символ, графічна позначка, греко-латинська назва на позначення певного маркування.

Доберіть українські синоніми до запозичених термінів: *адекватний, дефіцит, експорт, компенсація, процент, креативний, паритет*

ВАРІАНТ № 14

1. Ознаки як функції терміна в комунікативно-прагматичному полі. Поняття комунікативно-прагматичного поля.

2. Проблема формування і становлення української суспільно-політичної термінології.

3. Хто із представників НТШ був прихильником запровадження інтернаціональної термінології?

- А. І. Верхратський, В. Левицький.
- Б. І. Горбачевський, С. Рудницький.

В. І. Кандяк, І. Пулюй.

Доберіть українські відповідники до правничих термінів: *суверенітет, унітарний, депортація, нейтралітет, вето, протекторат, легітимний*

ВАРІАНТ № 15

1. Культурно-історична роль НТШ у становленні і розвитку української наукової мови.

2. Тракткування терміна *словник*. Типи словників

3. Термінознавство - це...

А. Наука про терміни.

Б. Сукупність термінів певної галузі науки, техніки, мистецтва або всіх термінів мови.

В. Слово (чи словосполучення), що позначає наукове поняття.

Доберіть антоніми до іншомовних загальнонаукових термінів: *номінація, мінімальний, прогрес, імпортер, мобілізація, монотеїзм, макроструктура*

ВАРІАНТ №16

1. Порівняльний аналіз термінологічного лексикону І. Франка та словника за ред. Б. Грінченка.

2. Предмет і завдання лексикографії. Зв'язок лексикографії з іншими мовознавчими дисциплінами: лексикологією, етимологією, фразеологією.

3. Хто із представників НТШ був прихильником термінотворення в дусі народної мови?

А. І. Верхратський, В. Левицький.

Б. І. Горбачевський, С. Рудницький.

В. М. Вікул, А. Семенцов.

Доберіть відповідники до мовознавчих термінів-архаїзмів: *наросток, приросток, складня, пень слова, шелестівки, голосівки.*

Слова для довідки: голосні звуки, синтаксис, префікс, приголосні звуки, суфікс, корінь слова.

ВАРІАНТ № 17

1. Термінознавство як лінгвістична дисципліна. Взаємодія понять «термін» і «термінологія».

2. Основні тенденції розвитку української термінології кінця ХХ–ХХІ ст.

3. З чією діяльністю асоціюється думка Є. Маланюка «які чуда прозріння, ба й пророчости творив інтелектуальний подвиг..»:

А. П. Куліша

Б. І. Франка

Г. А. Кримського

Визначте спосіб творення лінгвістичних термінів: *частка, додаток, відмінок, розподібнення, фонологія, безособові дієслова*

ВАРІАНТ № 18

1. Поняття *терміносистеми, номенклатури*. Відкритий характер системи термінів і системи понять.

2. Вплив західноукраїнської мовної практики на становлення і розвиток української термінологічної системи (на матеріалі праць С. Караванського «Секрети української мови» і Ю. Шевельова «Внесок Галичини у формування української літературної мови»).

3. Як називається збірник праць Наукового товариства імені Шевченка?

А. «Вісник НТШ».

Б. «Записки НТШ».

В. «Нотатки НТШ».

Визначте спосіб творення лінгвістичних термінів: *складоподіл, словосполучення, відмінок, перерозклад, двокрапка, голос.*

Список рекомендованої літератури

1. Баган М. Основи термінознавства. Видання друге, змінене й доповнене Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2023, 44 с.
2. Вакуленко О., Вакуленко М. Підвалини для науки термінології є! *Київський університет*. 1994. Ч. 3.
3. Вовк А. Наукова мова і політика: 55 років української термінології в УРСР. *Сучасність*. Мюнхен, 1979. Ч. 7–8. С 87–95.
4. Ганич Д., Олійник І. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
5. Ганіткевич М., Зелізний А. Досягнення в опрацюванні української науково-технічної термінології. *Науково-технічне слово*. Львів, 1993. Ч. 1.
6. Горбачевський І. Теперішній стан української номенклатури неорганічної хімії. *Beitrag zur Ukraine-Kunde*. Leipzig, 1941.
7. Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : Вид. дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
8. Енциклопедія українознавства. Львів: НТШ, 1993–2003. Т.І-ХІ.
9. Карпова В.Л. Термін і художнє слово. Київ : Наук, думка, 1967. 130 с
10. Кияк Т.Р. До питання про "своє" та "чуже" в українській термінології *Мовознавство*. Київ, 1994. № 1. С. 22–25.
11. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. Львів : Вид-во Львівського університету, 1961. Вип. 2. 83 с.
12. Коваль А.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту. Київ : Вид-во Київського університету, 1970. 307 с
13. Комова М. В. Українська термінографія (1948–2002): Бібліографічний покажчик Львів : Ліга-Прес, 2003. 112 с
14. Конверський А.Є. Основи методології та організації наукових досліджень: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ebooktime.net/book_254.html

15. Кочан І. Синонімія у термінології. *Мовознавство*. Київ, 1992. № 3. С. 32–34.
16. Кочан І.М. Теоретичні засади вироблення термінологічних стандартів в українській мові. *Мова і культура нації*. Львів, 1991. С. 40–49.
17. Кочан І.М. Українське термінознавство 1940 –1950-х років. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка» «Проблеми української термінології»*. Львів, 2011. № 709. С. 74–78.
18. Кочан І.М. Українське термінознавство в іменах. Львів : Літопис, 2012. 292 с.
19. Кочерга О.Д. Деякі міркування про шляхи і манівці розвитку української наукової термінології. *Сучасність*. Київ, 1994. № 7–8. С. 173–182.
20. Кочерга О.Д., Кулик В.М. Українські термінологічні словники довоєнного періоду в бібліотеках Києва та Львова. Інститут Української наукової мови (1918–1933 рр.). Препринт ІТФ-93. IV. Київ, 1993.
21. Кротевич Є.В., Родзевич Н.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вид-во Акад. наук УРСР, 1957. 236 с.
22. Куньч З.Й. Українська риторична термінологія: історія і сучасність. Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2006. 216 с.
23. Курило О. Уваги до сучасної української мови. Київ : Книгоспілка, 1923. 199 с.
24. Левицький В. Матеріяли до фізичної термінольоґії. Начерк хімічної термінольоґії. *Збірник математично-природничо-лікарської секції НТШ*. Львів, 1896. Т. П. Кн. 3.
25. Левицький В. Начерк термінольоґії хемічної. *Збірник математично-природничо-лікарської секції НТШ*. Львів, 1903. Т. 9.
26. Левченко М. Замьтка о русинской термінольоґії. *Основа*. 1861. № 7. С 183.

27. Математичний термінологічний бюлетень. Виправлення до математичного словника. Ч. 1, 2, 3. ВУАН, Інститут мовознавства. Київ : Видавництво ВУАН, 1934. № 2. 80 с.
28. Мацько Л., Кравець Л. Культура української фахової мови : навч. посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. С. 40–183.
29. Микитюк О. Явище омонімії в загальноживаній і термінологічній лексиці. *Українська термінологія і сучасність* : зб. наук. праць. Київ, 1998. С. 151–154.
30. Михайленко Т. Деякі особливості укладання німецько-українського словника військової термінології. *Науково-технічне слово*. Львів, 1993. Ч. 1.
31. Мова і духовність нації. Київ : НМК ВО, 1992. 200 с.
32. Наконечна Г.В. Дидактичні особливості фразеологічних богословізмів у вивченні української мови як іноземної. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної* : зб. наук. пр. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2007. Вип. 2. С. 63–68.
33. Наконечна Г.В. Українська науково-технічна термінологія. Історія і сьогодення. Львів : Кальварія, 1999. 110 с.
34. Наконечна Г.В. Українська термінологія місцевого самоврядування часів німецької окупації (1941–1944 рр.) (на матеріалі періодичних видань). *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка» «Проблеми української термінології»*. 2011. № 709. С. 103–106.
35. Національні та інтернаціональні компоненти в сучасних терміносистемах. Київ : Наук, думка, 1993. 230 с.
36. Основи методології та організації наукових досліджень : навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
37. Павлова О.І. Основи термінознавства : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 200 с.

38. Панько Т. Від терміна до системи. Львів, 1979. 147 с.
39. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство : підручник. Львів : Світ, 1994. 216 с.
40. Пілецький В.І. Формування української фізичної термінології у кінці ХІХ – на початку ХХ століття. Львів, 1991. С. 35–39.
41. Полюга Л.М. Здобутки і втрати української термінології та термінографії за десять років Незалежності. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка»: «Проблеми української термінології»*. Львів, 2002. № 453. С. 21–24.
42. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови : підручник. 3-тє вид., перероб. та доп. Тернопіль, 2000. 248 с.
43. Резолюція НКО для перевірки роботи на мовному фронті в питаннях термінології. *Мовознавство*. 1934. Ч. 1.
44. Рицар Б. Стандартизація термінології – чинник утвердження державності України. http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_concept.htm
45. Рудницький С. Причинки до географічної термінології. *Збірник математично-природничо-лікарської секції НТШ*. Львів, 1918. Т. 15, вип. 2.
46. Секунда Т. Про принципи складання української технічної термінології. *Вісник АН України*. 1993. Ч. 11.
47. Сербенська О.А. Формування і розвиток української наукової термінології. *Наукове товариство імені Т. Шевченка і українське національне відродження* : зб. наук. пр. і матеріалів першої наукової сесії НТШ (березень 1990). Львів, 1992. С. 141–147.
48. Симоненко Л.О. Формування української біологічної термінології. Київ: Наук. думка, 1991. 152 с
49. Склад і структура термінологічної лексики української мови. Київ : Наук, думка, 1984. 195 с.

50. Теглівець Ю. Термінологічна лексика як активне джерело поповнення фразеології сучасної української мови *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка» «Проблеми української термінології»*. Львів, 2004. № 503. С. 61–63.
51. Термінологічна лексика в системі професійного мовлення : метод, вказівки та завдання. Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2010. 92 с
52. Технічний комітет науково-технічної термінології (ТК СНТТ). Організаційна структура і напрями діяльності [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://tc.terminology.lp.edu.ua/TK_structure.html
53. Томіленко Л. Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 160 с.
54. Українська мова: Енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія, 2000. 752 с.
55. Фаріон І.Д., Помилуйко-Недашівська Г.О., Бордовська А.А. Англізми і протианглізми: 100 історій слів у соціоконтексті : монографія (зі словником). Львів : Свічадо, 2023. 716 с.
56. Філіппова Н. Загальне термінознавство : навч. посіб. Миколаїв : НУК, 2020. 219 с.
57. Холодний Г. До історії організації термінологічної справи на Україні. *Вісник ІУНМ*. Київ, 1928. Вип. 1.
58. Яремко Я. Нариси з історії української військової термінології. Дрогобич : Посвіт, 2012. 403 с.
59. Яремко Я. Сучасна політична термінологія: на перетині когніції та комунікації. Дрогобич : Посвіт, 2015. 436 с.
60. Яремко Я., Лужецька Н. Іван Франко і поступ новітньої лінгвістики. Львів : Апріорі, 2021. 431 с.
61. Infoterm, the International Information Centre for Terminology: [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://www.infoterm.info/>

62. ISO - International Organization for Standardization: [Электронный ресурс]. -Режим доступа: <http://www.iso.org/iso/home.html>

63. Nordterm: [Электронный ресурс]. Режим доступа: http://www.nordterm.net/wiki/en/index.php/Main_Page

64. RiTerm: [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.ufrgs.br/riterm/index.html>

Навчально-методичне видання

Ярослав ЯРЕМКО, Михайло ПАНОЧКО

**ОСНОВИ ТЕРМІНОЗНАВСТВА:
завдання для самостійної роботи студент**

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

Редактор

Ірина Невмержицька

Технічний редактор

Ірина Артимко

Здано до набору 05.09.2024 р. Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 2,50. Зам. 85.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.
(Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від
01.07.2016 р.). 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24, к. 203.